

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

L'aprenentatge autònom dels criteris de pronunciació de la llengua catalana estàndard

Resultats d'una experiència basada en l'obra en línia 'Diccionari de dubtes del català oral'

1. RESUM: Aquesta comunicació presenta els resultats d'una experiència d'aprenentatge autònom dels criteris de pronunciació de la llengua catalana estàndard. Els protagonistes són estudiants de grau i de postgrau de la Universitat Autònoma de Barcelona. El context d'anàlisi l'emmarca l'edició d'una obra en línia, el *Diccionari de dubtes del català oral* (DDCOR), i també l'administració d'un material de suport que acompanya els textos d'autoaprenentatge del diccionari. La comunicació revela el grau d'eficàcia del DDCOR quant a la descoberta autònoma dels accents dels textos, així com dels criteris de pronunciació que actuen (o no) en determinades paraules.

2. ABSTRACT: This presentation shows the results of an autonomous learning experience of the pronunciation criteria of standard Catalan language. The participants are graduate and undergraduate students of the Universitat Autònoma de Barcelona. The context of the analysis can be found in the edition of the online project "Diccionari de dubtes del català oral" (*Dictionary of doubts in oral Catalan* [DDCOR]) and also in the distribution of support material provided with the self-learning texts included in the dictionary. The presentation reveals the degree of effectiveness of the DDCOR regarding the autonomous finding of accents in the text,

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

as well as the correct or incorrect versions of the mentioned texts, according to the pronunciation criteria that can be applied (or not) to certain words.

3. PARAULES CLAU: aprenentatge autònom, criteris de pronunciació, llengua catalana /

KEYWORDS: autonomous learning, pronunciation criteria, Catalan language.

4. ÀREA DE CONEIXEMENT: Art i Humanitats

5. ÀMBIT TEMÀTIC DEL CONGRÉS: L'aprenentatge autònom de l'alumne

6. MODALITAT DE PRESENTACIÓ: Comunicació oral

7. DESENVOLUPAMENT

a) Objectius

L'Espai Europeu d'Educació Superior centra la formació en l'estudiant i per això no desatén les eines que faciliten que l'estudiant mateix iniciï el procés d'aprenentatge de manera autònoma. El *Diccionari de dubtes del català oral* (DDCOR) és una d'aquestes eines: l'obra és ara com ara un exemple d'innovació docent, que va merèixer un ajut de l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca per al finançament de projectes per a la millora de la qualitat docent de les universitats catalanes l'any 2009, i marca amb un èmfasi especial l'aprenentatge autònom. Els objectius de la comunicació giren entorn de la validació d'aquesta modalitat d'aprenentatge que es relaciona amb la consulta del DDCOR, i s'aconsegueixen a partir dels resultats d'una

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

mostra de 33 estudiants de 1r del grau de Periodisme i 33 estudiants dels postgraus de Correcció i de Qualitat Lingüística, i d'Assessorament Lingüístic en els Mitjans Audiovisuals (Universitat Autònoma de Barcelona), que accedeixen per primer cop a l'esmentat diccionari de la llengua catalana oral.

Els objectius són els següents:

- > Demostrar que el DDCOR afavoreix una estratègia de formació basada en l'aprenentatge autònom de l'estudiant.
- > Concretar les informacions que l'estudiant obté i processa a través dels textos d'autoaprenentatge del DDCOR.
- > Determinar el grau d'eficàcia del DDCOR en la descoberta autònoma d'una selecció de criteris de pronunciació de la llengua catalana estàndard.
- > Demostrar que el DDCOR és en si mateix un nou recurs educatiu en línia que es pot convertir en una eina més d'un entorn personal d'aprenentatge.

Dos comentaris emmarquen els objectius. El primer és la condició que ha de complir l'estudiant perquè el primer objectiu sigui universal: tenir una alfabetització digital bàsica. Un estudiant que no sap fer anar un ordinador s'escapa d'un model d'aprenentatge basat en la digitalització. El segon comentari fa referència a una possible acció tutorial en el procés d'aprenentatge dels criteris de pronunciació: direm que aquesta no és mai sobrera (com no ho és en qualsevol aprenentatge) però, que en el cas del DDCOR, no és *a priori* necessària. La validesa de les informacions que l'estudiant processa és, al capdavall, l'indicador del grau d'eficàcia del

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

diccionari en el marc de l'aprenentatge autònom; aquest indicador és l'objectiu principal de la comunicació.

b) Descripció del treball

El treball parteix de les competències relacionades amb la llengua catalana oral i per això, d'entrada, se'n delimita l'abast de l'experiència: relació d'assignatures, nombre d'estudiants i metodologia emprada (§1). Com a introducció al contingut, el treball incideix en l'aprenentatge autònom, en el marc del coneixement dels criteris de pronunciació de la llengua catalana. L'estudiant s'encara sol a un diccionari que ha de consultar per saber com *sonen* les paraules (§2). Tot seguit hi ha una presentació del DDCOR, per fer veure l'estructura i el contingut de l'obra als ulls d'un estudiant que s'adona que aquest diccionari es pot *sentir* (§3). El treball aporta també el material base: una mostra dels textos d'autoaprenentatge i de les paraules mal pronunciades, així com la consulta guiada que permet determinar, al capdavall, el grau d'eficàcia del DDCOR en la descoberta autònoma dels criteris de pronunciació (§4). A partir d'aquí s'extreuen conclusions entorn de l'aprenentatge autònom dels criteris de pronunciació de la llengua catalana estàndard (c).

§1. A la guia docent de l'assignatura *Llengua catalana estàndard en els mitjans de comunicació* (LECEMI), de 1r curs del grau de Periodisme, Comunicació Audiovisual i Publicitat i Relacions Públiques (Universitat Autònoma de Barcelona), es detallen algunes competències entorn de l'expressió oral i també entorn de l'aprenentatge autònom

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

(<http://www.uab.es/guiesdocents/2011-12/g103027p971t2501933a2011-12iCAT.pdf> i <http://www.uab.es/guiesdocents/2011-12/g103027p968t2501928a2011-12iCAT.pdf>). En subratllem quatre: 1) expressar-se amb fluïdesa i eficàcia comunicativa en les dues llengües oficials oralment i per escrit; 2) expressar-se oralment i per escrit amb correcció; 3) desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom; 4) demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient. Aquestes competències són presents també en l'assignatura *Correcció de textos orals* (CTO), que s'imparteix en els postgraus de Correcció i Qualitat Lingüística (PCQL), i d'Assessorament Lingüístic en els Mitjans Audiovisuals (PALMA), de la mateixa universitat (<http://filcat.uab.cat/mcal/>). Més enllà de les assignatures esmentades, cal dir que hi ha una bona quantitat de matèries, en graus i postgraus en general, en què el coneixement dels criteris de pronunciació de la llengua catalana constitueix el primer pas de l'expressió correcta i eficaç.

L'experiència que presentem a continuació parteix d'una consulta guiada del diccionari (veg. §4), que es va administrar a 33 alumnes de LECEMI, 20 de PCQL i 13 de PALMA durant el curs 2011-2012. Són, en conjunt, 66 alumnes que en l'anàlisi següent ens interessa de separar en dos grups, per si els resultats revelessin diferències significatives: alumnes de grau (33) i alumnes de postgrau (33). La voluntat de descobrir el grau d'aprenentatge autònom dels criteris de pronunciació de la llengua catalana estàndard l'emparen dues hipòtesis: 1- el DDCOR té un grau d'eficiència elevat com a eina d'aprenentatge autònom dels criteris de pronunciació; 2- l'aprenentatge autònom dels criteris de pronunciació pot tenir diferències significatives segons si els alumnes són de grau o de postgrau. Els resultats haurien de validar, o no, aquestes hipòtesis.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

El procediment que s'ha seguit és el següent: els autors de la comunicació vam fer arribar la consulta guiada als alumnes de LECEMI a través del campus virtual (10 de gener de 2012), amb una sola indicació: respondre les preguntes del document en el mateix document i en un termini no immediat, d'acord amb l'organització de l'assignatura (23 de gener). No es va donar cap indicació de què era el DDCOR ni de la seva estructura interna, llevat del recordatori que l'alumne havia d'acudir als textos d'autoaprenentatge del lloc web corresponent. Així mateix, els autors de la comunicació vam fer arribar la consulta guiada als alumnes de PCQL i de PALMA (14 de març de 2012), pel mateix sistema i amb les mateixes indicacions i condicions: respondre les preguntes del document en el mateix document i en el termini d'una setmana (21 de març). Alguns alumnes van respondre cenyint-se estrictament als enunciats, sense informacions complementàries, i altres ho van fer amb detalls i comentaris addicionals que també s'han tingut en compte en l'anàlisi.

§2. Sabem que l'Espai Europeu d'Educació Superior centra l'educació en l'estudiant, en les competències que ha de desenvolupar i en els processos d'adquisició i construcció del coneixement. I també sabem que hi ha un nou paradigma d'aprenentatge relacionat amb Internet, concretament amb eines de consulta en línia a què l'estudiant accedeix, dins o fora del marc d'una matèria, abans, durant o després d'una acció tutorial.

Aquest nou paradigma no va necessàriament lligat, doncs, ni a una matèria ni a una acció tutorial, com tampoc no hi van lligades les eines de consulta tradicionals, en paper: tot allò que

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

és consultable ho és sense gaires condicions. En el cas tradicional, caldrà disposar del volum o dels volums de l'obra, tenir una biblioteca a l'abast (i anar-hi quan sigui oberta). En el cas de les tecnologies de la informació i de la comunicació, caldrà tenir ordinador amb connexió a Internet, i confiar que la gramàtica, el diccionari, l'enciclopèdia... estiguin digitalitzats. El marc de la matèria i l'acció tutorial, si existeixen, no reforçaran sinó la intensitat de l'aprenentatge.

El nou paradigma es manifesta d'una manera prou simple: l'estudiant *navega* per les eines de consulta, i *aprèn* en la navegació. Si el material que consulta en pantalla és la simple projecció del que hi ha escrit en paper, la novetat es troba tan sols en el procediment: en lloc de girar pàgines, l'estudiant fa moure un ratolí... que obre, tanca i *gira* pàgines. En canvi, si el material que consulta només existeix en pantalla, no canvia tan sols el procediment sinó també el règim d'alfabetització, que passa a ser digital. L'estudiant haurà de descobrir els menús, els botons, el significat de cada ítem; haurà de desplegar una sèrie d'habilitats tècniques i cognitives, promogudes per l'entorn digital, per fer la consulta amb èxit.

Una actitud activa per a l'aprenentatge la incentiven eines que estiguin a l'abast. Podent trobar la informació sense moure's de la cadira, qui vol recórrer biblioteques a la recerca de diccionaris exclosos de préstec? Per descobrir el nou perfil de l'estudiant universitari, vegeu Cabero, 2000; Esteve, 2009; Salinas, 2004; Uceda i Barro, 2010.

El DDCOR *ensenya* la llengua estàndard oral de manera autònoma. Tanmateix, l'alfabetització que demana una obra com el DDCOR no és gens complexa perquè exigeix a grans trets dues

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

competències bàsiques de l'entorn digital: saber extreure informació i entendre el significat d'un material dinàmic (Bawden, 2008). Així, l'estudiant sent la pronunciació de les paraules que clica, però mai no hi ha una sola pronunciació lligada a una sola paraula. Per què?, què aprèn l'estudiant quan descobreix que hi ha un nombre regular de pronunciacions? I a part d'escoltar, l'estudiant també llegeix una informació desplegable, que augmenta a discreció. Què aprèn l'estudiant davant d'aquestes possibilitats? Què n'obté dels textos d'autoaprenentatge? Sap distingir la versió correcta de la versió incorrecta? I com arriba a descobrir el criteri de pronunciació estàndard?

La raó que ens ha portat a escollir el DDCOR, i no una altra obra de consulta, com a destinatària d'aquesta anàlisi és doble. D'una banda, els autors de la comunicació som dos dels tres autors del diccionari i, per tant, els autors de la comunicació coneixem prou bé les característiques de l'obra. El DDCOR és un exemple minúscul de la revolució tecnològica de les últimes dècades (Esteve i Gisbert, 2011: 61-63), però ens sembla eficaç en el procés d'adquisició i construcció del coneixement de la llengua catalana estàndard oral. D'altra banda, la nostra experiència com a docents d'assignatures de llengua estàndard ens fa pensar que el DDCOR es pot convertir en una eina més d'un entorn personal d'aprenentatge (en anglès, *Personal Learning Environment*). Aquests entorns apleguen un conjunt d'eines, fonts d'informació, connexions i activitats que cada persona utilitza de forma recurrent per aprendre (Attwell, 2008; Adell i Castañeda, 2010).

§3. El DDCOR es presenta com un recurs didàctic de suport digital (<http://www.lecturanda.cat/www/lecturanda/ca/recursos/ddcor.html>), vàlid per a l'ensenyament

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

presencial i a distància de la llengua catalana. En l'entorn digital, l'estudiant de llengua catalana té a l'abast força recursos de morfologia, sintaxi o lèxic; també en té de fonètica però no d'ortoèpia de la llengua estàndard. El DDCOR va merèixer un ajut per a la millora de la qualitat docent l'any 2009 i és un exemple d'innovació docent, en l'àmbit de l'ensenyament de la llengua catalana. L'obra fa sentir per primera vegada una pronunciació pluriestàndard, sense jerarquització, per la qual diversos accents són possibles perquè diversos són els accents que pertanyen a la llengua estàndard. Aquests accents són el central, el rossellonès, el baleàric, el nord-occidental i el valencià.

El DDCOR és un diccionari de nova planta: en línia, gratuït, sense definicions i sense transcripció fonètica, és a dir, sense que l'usuari hagi de tenir coneixements sobre alfabet fonètics per interpretar-ne les indicacions ortoèpiques. L'obra té totes les lletres a un sol clic: les hi té a la pàgina principal i les hi continua tenint quan l'usuari s'endinsa en una lletra en concret. Permet sentir la pronunciació correcta de prop de 3.000 paraules en els cinc accents estàndard. El DDCOR inclou algunes formes que l'Institut d'Estudis Catalans valora com a marcadament formals i exclou formes que l'IEC mateix valora com a informals. Així mateix, en algunes ocasions es recull més d'una realització per a determinats accents, sempre en registre formal.

El DDCOR recull les principals errades de pronunciació que se senten en els mitjans de comunicació en llengua catalana i que representen, en part, els principals dubtes de pronunciació que poden tenir els parlants que hagin de fer un ús acurat d'aquesta llengua. Són casos de dificultat estrictament oral, com la pronunciació de la <e> àtona en cultismes (*càncer, examen,*

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

dolmen), la reducció vocàlica en occidental (*coixí, collir, cobert*) o el polimorfisme de les oclusives finals (*font, sang, llamp*). El DDCOR també aborda els dubtes de la llengua escrita que tenen una incidència especial en la realització oral, com alguns contactes vocàlics (*meteorologia* i no *metereologia*), el nom de les lletres en les sigles (*BBC, BMW, JVC*) o els estrangerismes amb <h> inicial, adaptats o no (*hoquei, hobby, hitlerià*), entre altres fenòmens. La selecció de les paraules s'inspira en dos criteris bàsics. D'una banda, es recullen mots susceptibles de ser pronunciats de manera incorrecta, per motius d'interferència fonètica i lèxica, en un registre formal. D'altra banda, es recullen mots susceptibles de ser pronunciats de manera incorrecta per desconeixement dels criteris estàndard, també en un registre formal.

Quant a la interferència fonètica, destaquen raons de vocalisme i de consonantisme. En el diccionari es remarquen els timbres correctes de la <e> i de la <o>, tant en posició tònica com en posició àtona. S'assenyalen també formes que contenen el nom de les lletres (*ABC, HF...*) i mots diversos en què la pronunciació interferida es desvia de la grafia (*beixamel* i no *betxamel*). Quant a la interferència lèxica, destaquen aquelles formes amb efectes fonètics “mínims” entre castellà i català. El diccionari inclou *accentuar*, per proscriure la pronunciació **acentuar*; inclou *alemany*, en contraposició a **aleman*; *acne*, en lloc d'**acné*; *ballet*, per **balet*, etc.

El DDCOR es presenta, també, com una obra didàctica per la manera de transmetre les informacions sobre les paraules del corpus, les quals s'administren per mitjà de càpsules o etiquetes. N'hi ha que s'adrecen a un públic general, a qui interessin cerques concretes gràcies a títols que recolzen en la grafia de les paraules, i hi ha etiquetes que s'adrecen a un públic més

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

reduït, que distingeix d'entrada els dos eixos d'informació sobre els quals giren les etiquetes: vocalisme i consonantisme. Aquestes etiquetes es refereixen tant al timbre de vocals, en posició tònica i àtona, com al marcatge i el polimorfisme de consonants i aplecs consonàntics. El marcatge fa referència a les pronunciacions comunes, arreu del territori lingüístic. El polimorfisme, en canvi, fa referència a les pronunciacions diverses, segons la varietat geolectal.

A banda, hi ha dues maneres per accedir al corpus del diccionari. L'una és l'“accés a les paraules per la lletra inicial” i l'altra és l'“accés a les paraules per les etiquetes”. L'estudiant descobreix de mica en mica aquesta informació. El diccionari inclou material d'autoaprenentatge: són diversos textos, en diferents accents estàndard, que presenten algunes de les paraules del corpus que són susceptibles de realitzar-se malament. Cadascun d'aquests textos ve seguit d'un mateix enunciat: “Escolta aquestes dues versions del mateix text. Només una d'aquestes versions és correcta”. Els textos estan sempre ben escrits, però per alguna paraula, o més d'una, poden estar ben o mal llegits, no pel que fa a qüestions entonatives, sinó pel que fa a l'objecte del diccionari: la pronunciació de les paraules. A part de la versió escrita, doncs, hi ha dues versions orals de cada text: una és la versió amb problemes o errors de pronunciació i l'altra és la versió correcta. L'usuari pot practicar individualment i intentar detectar els problemes orals d'una versió del text, pensar-hi l'alternativa correcta recorrent a l'audició individual de les paraules i, finalment, assegurar-se'n gràcies a l'audició de la segona versió del text. Si la primera versió ja és correcta, l'usuari sentirà en l'altra versió els errors de pronunciació que caldria corregir. Aquesta és una pràctica que tant s'emmarca en un ensenyament presencial com en un ensenyament a distància,

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

si bé la supervisió del tutor és en tots dos casos rellevant. Sigui com sigui, els materials d'autoaprenentatge reforcen l'autonomia d'aprenentatge de l'usuari.

§4. El material base el forma, d'una banda, la presentació de dos textos d'autoaprenentatge i de les paraules mal pronunciades en aquests textos; d'altra banda, la consulta guiada, que, com hem dit, permet determinar el grau d'eficàcia del DDCOR en la descoberta autònoma dels criteris de pronunciació.

El web del DDCOR té una pestanya dedicada als textos d'autoaprenentatge, la qual compta, en el moment d'escriure aquesta comunicació, amb un repertori d'onze documents: tres són literaris (un fragment de la *Divina comèdia*, de Dant, i dos fragments del llibre *Xocolata desfeta*, de Joan-Lluís Lluís: «Al·literació» i «Políticament correcte»), i els altres vuit són informatius, extrets i manipulats de diferents mitjans de comunicació escrits i orals. Hi ha dos textos llegits en la varietat central de la llengua catalana (C), dos en rossellonès (R), dos en mallorquí (M), dos en valencià (V) i tres en nord-occidental (NO). Són textos d'extensió breu: el més curt té 49 paraules («L'exposició *Les rutes d'Aràbia...*») i el més llarg, 132 («Elx i Dénia acullen mercats medievals que et transportaran...»). Cadascun d'aquests textos és llegit en un dels cinc accents que ofereix el DDCOR, però cap pista, si més no dins dels textos d'autoaprenentatge, no assenyalava quin és aquest accent. Navegant pel diccionari, però, hom pot descobrir els noms de les veus i l'accent que representen: Gabriel Bibiloni (mallorquí), Imma Creus (nord-occidental), Joan Lluís Mas i Joan-Lluís Lluís (rossellonès), Josep Àngel Mas (valencià) i David Paloma (central).

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Cada text té una transcripció gràfica i dues versions llegides, l'una és incorrecta i l'altra és correcta. La persona que consulta el diccionari no pot saber quina és la versió incorrecta i quina, la correcta, ja que els títols d'aquestes versions són *Versió 1* i *Versió 2*. El que determina la (in)correcció del text no és la forma escrita sinó la forma oral, és a dir, la lectura del text. Tenint en compte que és un diccionari de *dubtes* del català oral, només la pronunciació correcta o incorrecta de les paraules (no l'entonació ni altres paràmetres locutius) n'indica la correcció o incorrecció. És cert que no hi ha textos que combinin correccions i incorreccions orals: o totes les paraules es pronuncien bé (el text sencer està ben llegit) o algunes paraules (poques) es pronuncien malament. El text amb menys errors en té tres («Són les quatre de la tarda, hora del cafè...») i el text amb més errors en té onze («Elx i Dénia acullen mercats medievals que et transportaran...»). De mitjana, hi ha sis paraules mal pronunciades per text, les quals tenen un nombre similar de criteris de pronunciació que s'hi associen. Vegem-ho en dos textos: «Són les quatre de la tarda, hora del cafè...» (text 1, accent mallorquí [M1]) i «Polítics de tots els colors llancen propostes...» (text 2, accent nord-occidental [NO1o2?]).

Text 1 [M1]

Són les quatre de la tarda, hora del cafè. Catorze individus jeuen sobre confortables butaques d'escai negre, en una habitació de parets verdes, un mural entapissat amb l'enorme foto d'una medusa cristal·lina. No és el chill out de cap club de tendència, sinó una de les dues àrees de

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

descans del flamant Centre de Ciències Fotòniques, que des del 2005 té un nou edifici al Parc Mediterrani de la Tecnologia. Tots catorze són brillants universitaris fent un parèntesi.

Les paraules mal pronunciades són tres: *medusa*, *tecnologia* i *parèntesi*. L'alumne les ha d'identificar i descobrir-ne els criteris de pronunciació d'acord amb la incorrecció. En aquest cas, es tracta de “<s> intervocàlica sonora” (*medusa*, *parèntesi*) i “<cn>,<gn>” (*tecnologia*). Les mateixes paraules, però, presenten altres criteris que l'alumne haurà de saber destriar en virtut de l'accent dialectal del text. Així, en la descoberta de l'accent (mallorquí, en aquest cas) pot influir-hi un dels criteris associats a la paraula *tecnologia*: parlem de la “<o> àtona general”, criteri que assenyala que “la <o> àtona es pronuncia *u* en la major part de parlars orientals, mentre que es manté o tancada en els parlars occidentals i en mallorquí”.

Text 2 [NO1o2?]

Polítics de tots els colors llancen propostes de regeneració per evitar que creixi la desconfiança arran dels casos de corrupció. Se'ls ha comunicat un diagnòstic greu i comencen a superar alguna de les cinc fases de la reacció: negació, ira, negociació, depressió i acceptació. Hi ha qui afirma, en tot cas, que el procediment utilitzat pel jutge a l'hora de detenir les persones presumptament implicades en alguna trama de corrupció ha estat injust. D'altra banda, l'alcalde de Santa Coloma ha reclamat la presumpció d'innocència per a un dels polítics implicats.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Les paraules mal pronunciades són sis: *casos*, *presumptament*, *depressió*, *jutge*, *alcaldessa* i *injust*. D'entrada, l'alumne les ha d'identificar, com abans, i descobrir-ne els criteris de pronunciació pertinents. És així que troba etiquetes informatives del tipus “<tg>, <tj>” (*jutge...*), “<s> intervocàlica sonora, <z>” (*casos*, *presumptament...*) o “<ss> intervocàlica, <c>” (*depressió*, *alcaldessa...*). En aquest cas, hi ha paraules que el diccionari no recull (*presumptament*, *injust...*), fet que pot instar l'alumne a buscar-ne d'altres de semblants. Per exemple: “<s> intervocàlica sonora, <z>” (*presumptament* cf. *presumpció*, *presumpte*) o “<rt>, <rd>, <st> i plurals” (*injust* cf. *exhaust*, *test*). Per descobrir l'accent del text (nord-occidental), potser l'alumne haurà de recórrer a altres criteris o a altres paraules, també ben pronunciades.

El material base el forma també la consulta guiada, que pretén obtenir informació sobre l'aprenentatge autònom de l'estudiant en relació amb l'accent dels textos d'autoaprenentatge del DDCOR; en relació amb la versió correcta o incorrecta dels textos, i en relació amb la pronunciació correcta de les paraules (amb el consegüent criteri de pronunciació que les sosté).

Pel que fa a l'accent, els passos que segueix l'estudiant i les preguntes que es formulen són aquests:

1. *Accedeix als materials d'autoaprenentatge. Escolta el text que se t'ha assignat en qualsevol de les dues versions (Versió 1 o Versió 2).*
2. *Explica quins passos segueixes per descobrir l'accent del text. Et donem una pista: si consultes qualsevol paraula del diccionari (no necessàriament del text que acabes d'escoltar), t'adonaràs dels diferents accents amb què es diu cada paraula.*

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

- a) *Quines paraules has consultat? Apunta-les.*
- b) *Què has després de les paraules consultades que et pugui servir per respondre la pregunta de l'accent. Explica-ho.*
- c) *Quantes vegades has sentit el text en qualsevol de les dues versions?*
- d) *Digues en quin accent es llegeix el text que se t'ha assignat.*

Pel que fa a les versions correcta o incorrecta dels textos d'autoaprenentatge, els passos que segueix l'estudiant i les preguntes que es formulen són aquests:

1. *Una versió del text és correcta i l'altra és incorrecta. Escolta'n totes dues versions i digues quina et sembla incorrecta.*
2. *Explica per què et sembla incorrecta.*
3. *Quantes vegades has sentit el text en total?*

Finalment, pel que fa a les versions correcta o incorrecta dels textos d'autoaprenentatge, els passos que segueix l'estudiant i les preguntes que es formulen són aquests:

1. *Quines paraules et semblen mal pronunciades en la versió incorrecta? Apunta-les.*
2. *Per què diries que les paraules de la pregunta anterior estan mal dites o mal pronunciades? Detalla-ho.*
3. *Quin és el criteri de pronunciació que hauria d'aplicar-se en les paraules de la pregunta 1? Detalla cadascun dels criteris.*

c) Resultats i/o conclusions

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Les conclusions es basen en onze textos d'autoaprenentatge i en els resultats obtinguts per 66 estudiants. Els pilars sobre els quals s'ha obtingut informació són els següents: a) l'accent del text, b) la versió incorrecta i la versió correcta del text i c) la pronunciació de les paraules.

Vegem-ne a continuació les dades generals referides als alumnes de grau (§a) i als alumnes de postgrau (§b). Tot seguit, en fem una breu comparació (§c). El primer quadre aporta informació sobre l'accent del text (el nombre de paraules consultades per descobrir-lo, el nombre d'audicions, el nombre de criteris i, finalment, si l'estudiant encerta l'accent) i el segon quadre aporta informació sobre la versió incorrecta i la versió correcta del text, així com la pronunciació de les paraules (el percentatge d'encert de les paraules incorrectes, el nombre d'audicions, el percentatge d'encert dels criteris i, finalment, si l'estudiant encerta la versió (in)correcta del text).

(§a) Alumnes de grau

Consulta paraules	Nombre paraules consultades	% estudiants	Nombre audicions	% estudiants	Nombre criteris	% estudiants	Encert accent	% estudiants
Del text	1	15,2	1	15,2	0	3	Sí	97
	2	21,2	2	21,2				
	3	33,3	3	21,2				
	4	15,2	4	21,2	1	27,3		
	5	9,1	5	6,1				
	6	3	6	12,1	2	30,3		
	7		7					
	8		8					
	9	3	9		3	30,3	No	3

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Les dades revelen un grau elevat d'eficàcia del DDCOR quant a la descoberta autònoma dels accents dels textos d'autoaprenentatge: un 97% d'estudiants saben quin és l'accent del text assignat. Destaquem altres valors del quadre: un 69,7% d'estudiants (15,2 + 21,2 + 33,3) en tenen prou de sentir entre 1 i 3 paraules del DDCOR; un 57,6% d'estudiants (15,2 + 21,2 + 21,2) senten aquestes paraules entre 1 i 3 vegades, i un 87,9% d'estudiants (27,3 + 30,3 + 30,3) assenyalen entre 1 i 3 criteris lingüístics per determinar l'accent del text.

Versió	Text	% encert paraules incorrectes	Nombre audicions	% estudiants	Text	% encert criteris	Encert versió	Nombre estudiants
Del text	C1	59	1		C1	46	Sí	100
	C2	53	2	21,2	C2	42		
	R1	33	3	24,2	R1	12		
	R2	50	4	18,2	R2	55		
	NO1	87	5	15,2	NO1	87		
	NO2	56	6	9,1	NO2	44	No	0
	NO3	73	7	9,1	NO3	47		
	V1	36	8		V1	43		
	V2	83	9		V2	75		
	M1	11	10	3	M1	17		
	M2	75	11		M2	83		

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Comentaris alumnes grau. Percentualment, se'n poden extreure les conclusions següents:

PENDENT D'ACTUALITZAR:

Aquest segon quadre aporta una altra dada clau: el 100% dels estudiants encerten la versió incorrecta i la versió correcta del text, i un 63,6% (21,2 + 24,2 + 18,2) ho fan majoritàriament després de sentir les dues versions entre 2 i 4 vegades en total. Destaquem altres valors del quadre: en 8 dels 11 textos s'arriba a un 50% d'encert de les paraules incorrectes (en 4 textos el nivell d'encert supera fins i tot el 70%). En canvi, el percentatge d'encert dels criteris de pronunciació baixa en comparació amb les dades esmentades: només en 4 dels 11 textos s'arriba a un 50% d'encert. Són quatre els textos amb més d'un 50% d'èxit en l'encert de les paraules incorrectes i alhora en l'encert dels criteris: R2 (50 % i 55%, respectivament), NO1 (87% en tots dos casos), V2 (83 % i 75%, respectivament) i M2 (75 % i 83%).

(§b) Alumnes de postgrau

Consulta paraules	Nombre paraules consultades	% estudiants	Nombre audicions	% estudiants	Nombre criteris	% estudiants	Encert accent	% estudiants
Del text	0-1	6	1		0	3	Sí	93,9
	2	3	2	18,2				
	3	21,2	3	21,2	1	15,2		
	4	6,1	4	9,1				
	5	15,2	5	9,1	2	30,3		
	6	18,2	6	15,2				
	7	9,1	7	3	3	21,2	No	6,1
	8	12,1	8					

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Les dades revelen també un grau elevat d'eficàcia del DDCOR quant a la descoberta autònoma dels accents dels textos d'autoaprenentatge: un 93,9% d'estudiants saben quin és l'accent del text assignat. Altres valors del quadre són els següents: un 6% d'estudiants consulta 0 o 1 paraula per saber l'accent del text (en realitat, és un 3% qui no consulta cap paraula) i un altre 3% en consulta 10 o més; un 69,8% estudiants (21,2 + 6,1 + 15,2 + 18,2 + 9,1) senten entre 3 i 7 paraules del DDCOR; un 21,2% d'estudiants senten aquestes paraules 10 o més vegades, i un 51,5% d'estudiants (21,2 + 30,3) assenyalen entre 3 o més criteris lingüístics per determinar l'accent del text.

Versió	Text	% encert paraules incorrectes	Nombre audicions	% estudiants	Text	% encert criteris	Encert versió	Nombre estudiants
Del text	C1	88	1		C1	75	Sí	100
	C2	67	2	12,1	C2	58		
	R1	33	3	9,1	R1	38		
	R2	55	4	9,1	R2	25		
	NO1	87	5	18,2	NO1	87		
	NO2	61	6	9,1	NO2	67		
	NO3	73	7	3	NO3	73		

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Comentaris alumnes grau. Percentualment, se'n poden extreure les conclusions següents:

PENDENT D'ACTUALITZAR:

Aquest segon quadre aporta una altra dada clau: també el 100% dels estudiants encerten la versió incorrecta i la versió correcta del text, i un 69,7% ($18,2 + 9,1 + 3 + 9,1 + 9,1 + 21,2$) ho fan majoritàriament després de sentir les dues versions 5 o més vegades en total. Destaquem altres valors del quadre: en 10 dels 11 textos s'arriba a un 50% d'encert de les paraules incorrectes (en 5 textos el nivell d'encert supera fins i tot el 70%). En canvi, el percentatge d'encert dels criteris de pronunciació baixa una mica en comparació amb les dades esmentades: en 9 dels 11 textos s'arriba a un 50% d'encert. Són també 9 els textos amb més d'un 50% d'èxit en l'encert de les paraules incorrectes i alhora en l'encert dels criteris. Els dos textos rossellonesos són, en aquest sentit, els més difícils.

SECRETARIA TÈCNICA
VII CIDUI
ISBN 978-84-695-4073-2

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

§c. La comparació de §a i §b demostra que el nombre de paraules consultades, d'audicions i de criteris és major en els estudiants de postgrau que en els estudiants de grau i que, tanmateix, l'encert en l'accent del text (molt proper al 100%) és una mica superior en els estudiants de grau. Pel que fa a la versió correcta i incorrecta del text, també el nombre d'audicions de cada versió és major en els estudiants de postgrau que en els estudiants de grau. Aquells encerten, en conjunt, més paraules incorrectes i molts més criteris per text. Els uns i els altres coincideixen a l'hora d'encertar les versions: un 100%.

Apuntem a continuació, de manera esquemàtica, altres observacions qualitatives: a) els textos d'autoaprenentatge són vàlids, sobretot, per a la descoberta dels accents i per a la descoberta de versions incorrecta i correcta; b) la descoberta de l'accent parteix d'un nombre baix de paraules consultades. A més, sol ser independent de la descoberta dels criteris de pronunciació de determinades paraules; c) la descoberta de la versió correcta o incorrecta es fa lògicament per comparació i a partir d'un nombre baix de paraules. A més, sol ser independent de la descoberta dels criteris de pronunciació de determinades paraules; d) els textos d'autoaprenentatge ajuden a descobrir alguns criteris de pronunciació; e) hi ha accents més fàcils o més difícils de descobrir, segons la procedència dialectals dels estudiants.

El DDCOR és exemple d'innovació educativa en la mesura que omple un buit en les obres de consulta en llengua catalana: el de la llengua oral. Però la qualitat docent no rau en la innovació com a tal sinó en el disseny d'aquesta innovació: per a cada paraula, cinc accents, sense jerarquització; per a cada text d'autoaprenentatge, dues versions, la correcta i la incorrecta; per a

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

cadascuna de les paraules del text d'autoaprenentatge, la possibilitat de recórrer a les explicacions sobre la pronunciació estàndard.

El DDCOR, com a obra de consulta, contribueix a la formació vital de l'estudiant, no delimitada en les competències i els coneixements que s'han d'aprendre en un grau o en un postgrau d'una matèria concreta. Aquesta idea d'un estudiant que es forma al llarg de la seva vida s'ajusta a la necessitat d'adquirir i aplicar els criteris de pronunciació vàlids per a un ús acurat de la llengua catalana, en contextos que van més enllà de la universitat. La dimensió oral de la llengua és un actiu creixent en un món audiovisual.

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Adell, Jordi; Castañeda, Linda (2010). «Los Entornos Personales de Aprendizaje (PLEs): Una nueva manera de entender el aprendizaje». Dins: Roig Vila, Rosa Isabel; Fiorucci, Massimiliano (coords.), *Claves para la investigación en innovación y calidad educativas, la integración de las tecnologías de la información y la comunicación y la interculturalidad en las aulas*. Alcoi: Marfil, p. 19-30.

Attard, A.; Di Loio, E.; Geven, D.; Santa, R. (2010). *Student centered learning: An insight into theory and practice*. Bucarest: Education and Culture GD.

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Esteve Mon, Francesc M.; Gisbert Cervera, Mercè (2011). «El nuevo paradigma de aprendizaje y las nuevas tecnologías». *Revista de Docencia Universitaria*, vol. 9 (3), octubre - diciembre 2011, Monogràfic «El espacio europeo de educación superior. Hacia donde va la Universidad Europea?» p. 55-73. [Consulta en línia: <http://redaberta.usc.es/redu>]

Keim, Lucrecia (2011). «Tutorització en aules virtuals de llengua per a adults». *Llengua i Ús. Revista Tècnica de Política Lingüística*, 50, p. 48-58. [Consulta en línia: <http://www.gencat.cat/llengua>]

Paloma, D.; Mas, J. À.; Montserrat, M. (2011). *Diccionari de dubtes del català oral*. [Consulta en línia: <http://www.lecturanda.cat/www/lecturanda/ca/recursos/ddcor.html>]

Salinas, J. (2004). «Innovación docente y uso de las TIC en la enseñanza universitaria». *RU&SC- Revista de Universidad y Sociedad del Conocimiento*, volum 1, núm. 1, p. 1-16. [Consulta en línia: <http://redalyc.uaemex.mx/src/inicio/ArtPdfRed.jsp?iCve=78011256001>]

Unió Europea (2006). *Competencias clave para el aprendizaje permanente*. Recomendación 2006/962/CE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 18 de diciembre de 2006, sobre las competencias clave para el aprendizaje permanente [Diario Oficial L 394 de 30.12.2006]. [Consulta en línia: http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11090_es.htm]

LA UNIVERSITAT: UNA INSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT

Valderrama, Elena (2011). «L'assegurament de la qualitat i l'EEES». Jornada 'L'assegurament de la Qualitat dels Ensenyaments', Unitat d'Innovació Docent en Educació Superior, Universitat Autònoma de Barcelona, 19 de desembre de 2011. [Consulta en línia: <http://www.uab.es/servlet/Satellite/unitat-d-innovacio-docent-en-educacio-superior/jornades-tematiques/realitzades-1272003937858.html>]

SECRETARIA TÈCNICA
VII CIDUI
ISBN 978-84-695-4073-2

